

Gyermek vászonmű-készletek,

u. m. : ingek, lábravalók, korsettek, ellenzők, piqué-takarók, kötött főkötők s a t.

Keresztelő-vánkosok és zubonykák

fonott vagy vas bölcök, egészen felszerelve minden áron.

Női vászon-készletek,

ágyneműk, nappali és éjjeli ingek, nadrágok, korsóttok, fűzők, köpenyek, zsebkendők, szoknyák s a t. asztalneműk, törülközők s a t.

Kész menyasszonyi készletek

bármely áron, menyasszonyi ruhák selyemből vagy illusióból, és mirtus koszorúk.

Finom himzések, fehéreneműk, csipkék,

gallérok és készelő, főkötők, hálók, szövetek, zselek és betétek s a t.

Függönyök és függönyszöveteket

ajánl

TÜRSCH F.

Pesten, váci-utca 19-ik szám a., a Nagy Kristóf mellett.

Megrendelések postai útján is gyorsan teljesítenek.

Részletes árjegyzékek bérmentve. 1819 (2-0)

Legolcsóbban kapható:

1 kőncz sima 16 hüv. magas, 20 hüv. széles hólygpapír 1 ft. 40 kr., 1 kőncz kétszer nagyobb csak 2 ft. 70 kr., ismétli eladók 3/4-től 10 percentig vételük szerint jutalmaztatnak. Természetes hólygpapír is kapható egy áron. Nagy gazdálkodásra pedig 100 nagy üveg kötéseire való bőseges darabok csak 30 kr-ért.

- 100 db. 8-ad levelpapír . . . . . 1 ft. 45 kr.
- 100 db. vastagabb . . . . . 1 ft. 65 kr.
- 100 db. vastag angol . . . . . 1 ft. — kr.
- 100 db. legvastagabb . . . . . 1 ft. 10 kr.
- 100 db. szines zománcos . . . . . 1 ft. 10 kr.
- 100 db. szines csipkes szélű . . . . . 1 ft. 50 kr.
- 100 db. szines sima . . . . . 1 ft. — kr.
- 100 db. szines gyászszegélyű . . . . . 1 ft. 30 kr.
- 100 db. legfinomabb . . . . . 1 ft. 50 kr.
- 1 másod gép könyvestől min. denestől . . . . . 6 ft. — kr.

Mindenmely irópapírok, rajz- és írószerek legjutányosabban kaphatók

Haris Pálnál

1260 (7-0) Pesten, nagyhíd-utca 15-ik szám alatt.

hamburgi keresk. akademia

nem csak az ifjúságnak, hanem a meglett korúknak is a lehetőségig alkalmat nyújt a diványelvek, valamint az egyetem és a jelen idő kereskedelmi és ipari ism. alapos és gyors megtanulására — minthogy az nem csak egyéni elmdelileg tanít, hanem egyuttal azon tudalmak is, melyek a szerző által nem érthetők el, egy az ezen intézetnél kizárólag összekötésben álló üzle. ben kerülnek valóságos kifejtés s bevezetés alá. Azon ifjú, kik már gyakorlatilag szorgalmasak voltak, képességükkel mérve az intézetben jutányos tan-díjakban részesítenek, valamint számukra oleső és jó szállásokról gondoskodik a leendő megvédettük nekik, hogy az akademiát bármely időben meglátogathassák. E tárgyban bővebb felvilágosítást az alírt igazgató s a kiadó-hivatalunkban letett prospectusok nyujtanak. 1828 (1-6)

SCHRÖDER L., akadémiai igazgató Hamburgban.

Bérbe adandó a) egy nagy lakás.

A m. t. Akademia-palotája 1-ső emeletében egy nagy és igen kényelmes lakás, melyben 4 két ablakos utcai- és 4 tágas udvari-szoba, előszoba és konyha van, sz. Mihály naptól számítva egy vagy több évre bérbe adandó. 1824 (3-8)

b) Nagy raktári helyiségek.

A m. t. Akademia-palotájának pince-helyiségében igen tágas, világos és száraz raktárak, melyeknek terfoglata 227 □ öl, és melyek két alagút által a rakparttal közvetlen összeköttetésben állnak, egy vagy több évre adandók bérbe. Közlelbi tudósítást nyerveheti a m. t. Akademia palotájában, az építészeti hivatalban.

Tehén-eladás.

Az egyezési pusztán, egy órányi távol-ságtól a tiszai vasúti újfehértói állomástól, gyepen hízott 101 db. meddő tehén eladó. Alkudhatni iránta ugyanott az uradalmi kaszárnal. 1834 (2-2)

Víz által légzárolt szoba-űrszék, melyek által

letesen elzáratik, darabja 5-8 ft., kettős zárral, csinos szerkezeti 15 ft.

Készület, mely minden árnyékszékhez alkalmazható, s mely által a légvonal és

Felnötök számára fűrdökadak 13-15 ft., háztetőszék s más egyéb érczmunkalátok új s régebbi épületekre a legjutányos áron számíttatnak, s még a legese-kélyebb tárgyak is kijavítás végett elfogadhatnak. 1245 (6-6)

Kemény-fedélzetek, melyek alkalmazása által a füst a konyhából a

A pakolásért darabonként ládával együtt 1 ft. számíttatik. Felöltök számára fűrdökadak 13-15 ft., háztetőszék s más egyéb érczmunkalátok új s régebbi épületekre a legjutányos áron számíttatnak, s még a legese-kélyebb tárgyak is kijavítás végett elfogadhatnak. 1245 (6-6)

MIKSITS KÁROLY,

bádogos-mester.

RAKTÁRA: rózsater 2-ik szám, a városháza mögött.

BELHÁZY S.

első magyar petroleum-lámpák gyári raktára

Pesten, szentér, az új evang. iskola-épületben,

ajánlja jól rendezett konyha, asztali, fali- s függő-petroleum-lámpákat és csillárait nagyban s részletben eladásra a legjutányos áron.

Az ezen gyárban készített petroleum láposlánggal égő lámpák a cs. kir. szab. államvasút világitási bizottsága által, a kül- s belföldi gyártmányokkal összehasonlítván, azokat a legjobbnak ismerte el és a társaság által használatba is vették. Különös figyelmet érdemelnek eddig egyetlen és egyedül e gyárban készült lapeláncgal égő lámpák 18'' szelű bűlél, melyek lángja világító erőre nézve a legerősebb légszusz-lánggal egyenlő, anélkül, hogy költsege magasabbra rugna mint egy stearin-gyertyáé.

Ezen lámpák előbbeni jó híret fenn akarván tartani — csakis legjobb minőségű olajakat tartok raktárban s a legolcsóbbt adtnak el.

A t. cz. közönség nagyobb kényelmére Moderateur-lámpák átalakítása s kijavítása is a legolcsóbb árért eszközöltek s legfinomabb Moderateur-lámpaolaj szolgálatát ki. — Gyár 6-utca (Altagasse) 38. sz. a. 1249 (5-6)

Lakások bérbenadása és fölvétele.

Azon t. cz. háztulajdonosok s lakók, kik kisebb vagy nagyobb szállásokat a jövő országgyűlés alkalmával kiadni szándékoznak, tisztelettel felkérnek azokat, mielőbb az

„Orsz. eng. ügynöksegnél“

(Pest, nagy híd-utca 6. sz., a „fehér hajó“-hoz czimzett házban) előjegyeztetni; szintegy felkérnek a Pesten szállást kereső t. cz. vidékiek ebbl megajánlatait a 1325 (4-4)

Ezen intézet kisebb s nagyobb szállások egész bebutorozását is elvállalja.

KORNEUBURGI MARHAPOR marhabetegségek s marhavész ellen

valódi minőségben kapható: 1296 (5-12)

PESTEN Török József gyógyszerésznél, király-utca 7. sz., Thalmayer A. — BUDAPEST, az udvari gyógy- szertárban. — ARADON: Probst F. J., Tomes és Freiberger. — BRASSÓBAN: Heszheimert társá, Gyertyánffy és fia, — DEBRECZENBEN: Bignio J., Csanak J., — DOLÁN: Braunmüller J., — EPERJESÉN: Zsembery J., — ESZÉKEN: Doszjathy J., — ESZTERGOMBAN: Bierbrauer C. J., — EGERBEN: Tschögl J., — GYÖNGYÖSÖN: Kocziánovich, — KASSÁN: Novelly A., — KOLOZSVÁRT: Wolf, — KOMAROMBAN: Belloni A., Ziegler és fia, — MOHÁCSON: Kögl, — NAGYVÁRADON: Janky A., — NAGY-KANIZSÁN: Feszlehofer és Rosenberg, — PAUCSEVERN: Rauschan és fia és Graf, — POZSONYBAN: Scherz F., Hackenberger testv., Waritsch, Kovács J., — ROZSNYÓN: Pösch J., — SOPRONBAN: Pachofer L., Müller P., Mezey A., — SZÉKESFEHÉRVÁRT: Legmann A. L., Kovács P., — SZEGEDEN: Aigner, — SELMEZEEN: Dimák, Zelenka, — SZEPESVÁRÁLYÁN: Fest J. B., — SZOLNOKON: Scheffitsch István, — SZISZÉKEN: Dietrich J., — TEMESVÁRT: Maxer és Sailer A., Babusnik, — TRENCSENEN: Kulka és Weisz, — VÁCZON: Bodendorfer, — VÁRADON: Halter F. és Koterba, — VESZPRÉMBEN: Lang J. és Tuszkau M., — VERŐCÉN: Bész J. K.

Lég-víz (Luftwasser)

mint hűsítő ital azok számára, kik aranyerben szenvednek — rendes használatra ajánlatik, megbecsülhetlen hathatósággal bír továbbá rhegizott főtájások, fejköszvény, mellszorongás, emésztési bajok, altesti bántalmak, lépkór és duágások esteiben és az epe elkülvetés megtamadásainál.

1 palaczk ára 40 kr.

Valódi minőségben kapható: PESTEN, TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik sz. a. 1299 (7-8)

A PATKÁNYOK ÉS EGEREK biztos és gyors kiirtása

gy esz. kir. kizár. szabadalm. írtószér által. — Gyertya-alakban 1 darab ára 50 kr. Valódi minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a., továbbá: Csaktornyán: Kárász A. — Keszthelyen: Wünsch F., — Kolozsvárt: Wolf J., — Pozsonyban: Scherz Fülöp, — Sopronban: Pachhofer, — Varasdon: Halter D. F., — Verőcén: Bész J. K. urnaknál. 1298 (7-15)

Családok,

kik a köszvény- és csúszós-bántalmaktól magukat távol — vagy az ellen egy hathatós bázi óvszert kezükkel készten tartani ohajtanak, szerencsém van jelenetek, vagy a valódi Lairitz-féle erdegyapot gyártmányok és készítményekből egy jól rendezett raktárt tartok. Ezen gyártmányok üdvös hathatóságról több mint 150 hiteles bizonyítvány áll a t. cz. közönség rendelkezésére, használati utasítások ingyért szolgálatnak ki. Valamint az e tárgyban tanácsokozásokra egész létszeggel kellő felvilágosítással szolgálók; mindfolyva a fenérltettek a t. cz. közönség szíves figyelmébe ajánlatik. 1320 (3-6)

SIGMUND J.

városház-utca 1-6 sz. a. Pesten, a „zöld koszorúhoz.“

Titkos BETEGSÉGEK,

ujjonnan keletkezettek 8 nap alatt minőségre nézve 48 óra alatt meggyógyítanak dr. FUX J.

23 év óta fenálló rendelési intézetében, anélkül, hogy a beteg foglalatosságában háborgattatnék. Rendel: d. u. 1-4 óráig. Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leggyorsabban eszközöltenek. Lakása: Király-utca, 24. sz. a. 1-ső emelet 1193 (9-12)

Nógrádmegyében

Becsken egy 208 holdból álló tősgósiott szép részirtok lak- és gazdasági épületekkel s 80 kilányi öszi vetéssel több évre illő feltételek mellett azonnal bérbe adandó. Értekezhetni bérmentve Pajor István 1838 (2-2) ügyvéddel B. Gyarmaton.

Pest, oktober 15-én 1865.

Előzetesi feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer haszabótt petit sor ára, vagy annak helye egyezsri igitásnál 10 krba; háromsor- vagy többzsori igitásnál csak 7 krba számíttatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstien és Vogler. — M. Frankfurban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppellik Alajos, — és Pesten: a kertész-gazdasági ügynökség Is. József-ter, 14 sz. a. Bélyeg-díj, külön minden igitás után 30 ujr.

Omer basa.

A mult héten egy nevezetes vendége volt Budapestnek, a török császári hadsereg főhadvezére, a világhírű Omer basa. Kézzele fogható, szemmel látható változása az időknek! A hajdani hatalmas basák, bégek és agák után, kiknek nyomában harc és háboru, bitorlás és hódolat járt, kiknek zászlója másfélszázadig ott lengett ős Budavár fokán, azok mai utódja egyszerű láto-gatóként sétál Budapest közhelyein s békés utazóként élvezi színházi páholyából a mai polgárosodás élvezet. A férfias katonai alak méltó figyelmet ébresztett mind azon körökben, a hol megfordult, s a félig meddig „hazánkfia“ iránti régebbi érdekltség az ő személyes megjelenése által újabb tápot nyert.

A véletlen úgy hozta magával, hogy a Vasárnapi Ujság legislegelső száma 1854-ben, midőn Omer basa éppen legnagyobb szerepele egyikét játszotta el a világ színpadán, éppen az ő tábornoki képével indult meg; s olvasóink bizonyosan szívesen veendik, ha e férfiu emléket nehány sorban most újra föllevenítjük.

Omer basa 1806-ban nov. 24-én született az ogulini horvát határvidéknek Plaszkí nevű falujában, nem messze Fiumétől, tehát Sz. István koronájának területén. Eredeti családi neve Lattasz Mihály. Egy hazajabeli katonai iskolában nevedekvén, utóbb mint hadi (kadét) az ogulini határőrezredbe lépett. Az ifju Lattasz leginkább szép írása s ritka matematikai ismeretei által tűnt ki társai között. Előmenetele az ezrednél igen lassu levén, nem elégitette ki reményeit s hatásköre nem is volt tehetségeinek megfelelő; mindössze is annyit nyert, hogy utépitészeti felügyelő mellé tették segédnek. Elégedetlenségében, s miután semmi kilátása nem nyílt, hogy az osztrák hadi szolgálatban boldogul-hasson, átment Bosnyákországba (honnan egyébiránt családja is származott) s egy ottani török kereskedőhöz állott szolgálatba. Azon időben még mulhatlan föltétel volt mindenkire nézve, a ki Törökországban rangra és előmenetelre számot tartott, hogy a török vallásra térjen át.

Lattasz Mihály is nem soká töprendett, hanem csakhamar fölvette az izlam hitet. Csak most nyerte el igazán török pártfogója teljes bizalmát, s ez most már

örömet rá bizta az új renegátra gyermekeinek nevelését. Ezen török kereskedő gyermekeivel tehát 1833-ban Konstantinápolyba költözött. Azon időben ott mindenféle európai szemle-mű reformok behozataláról volt a szó, s különösen az volt a cél, hogy a török hadsereget európai mintára alakítsák át. Ez okból igen sok európai katonatiszt tartózkodott ekkor Konstantinápolyban, kik tanácsaikkal segítettek az új törekvéseket. Lattasz Mihály is — most már Omer — mint volt osztrák katonatiszt, szintén ily uton költött ismeretségeket a török főváros legbefolyásosabb köreibben, s így történt, hogy csakhamar tanárnak lön kinevezve egy tö-

OMER BASA.

rök katonai iskolába. De különösen megnyerte Kozru török tábornok rokonszenvét. Ezen nagy befolyású öreg ember oly udvarnál, hogy Mahmud akkori szultán Abdul-Medsid fia (a későbbi szultán) mellé irástanítványt nevezte ki. Így jutott a hatalom és befolyás első lépcsőjére, honnan azután igen gyorsan emelkedett mindig magasabbra. Nemsokára egy kivégzett jancsár-aga leányát, a török főváros egyik leggazdagabb

hölgyét vette nőül s a lengyel eredetű Chrzanovskival együtt a török hadsereg átalakításában fáradozott. — Látszik ezekből is, hogy Omer működése ez időben kiválólag a közigazgatás terén mozgott, s ott maradt még több évig, melyeket fölmérésekkel és topografiai munkálatok között töltött Bulgáriában és a Dunafejedelemségekben.

Első hadi próbáját a szyriai háboruban tette le, hol Ibrahim basának egy számrá nézve tulnyomó csapatát szerencsésen szétugrasztotta. E vitéz tettét a magas porta azzal jutalmazta, hogy Omert tábornokká nevezte ki. — Kevesebb szerencsével működött a Libanon vidékén, ellenben ismét sikerrel végezte feladatát Albániában, hol 1843-ban a kitört fölkelést fegyveres erővel nyomta el; egymásután nyerte a győzelmet s nem sok idő múlva jelentést küldhetett Konstantinápolyba, hogy egy felkelő sines többé Albániában. Két ízben fojtotta el a fölkelést Boszniában is, 1849-ben és 1850-ben. Éppen így járt el utóbb a kurdok ellen. 1848-ban Bukarest ellen indult hasonló czélkóbból, itt azonban a fegyvernek kevés dolga akadt.

Ellenben a Montenegro elleni hadjárat 1852-ben igen komoly kezdett lenni. Omer basa egyik győzelmet a másik után nyerte meg, midőn egyszerre Ausztria diplomatikai beavatkozása véget vetett a török vezér hadi működésének.

Omer basa azon időig minden hadi vállalatából győzelmesen tért meg, azonban az eddigi győzelmet nem lehet az európai szempontokból megítélni, miután gyakran igen vitéz bár, de az újabb hadviselésben teljesen járatlan vezérek és seregek állottak ellenében. Hogy mennyire képes egy polgárosult állam hadseregének ellentállani, azt csak később, az 1853-ban kiütött orosz-török háboruban mutatta meg.

Az európai közvélemény ezen kemény háboruban csaknem egészen a törökök részén állott. S Omer basa, a Dunafejedelemségbe az oroszok ellen küldött török hadsereg fővezére, ekkor mondhatni általános rokonszenv tárgya volt. Még az első ágyúlövés is alig dördült el, midőn már hangos dicseccéssel halmozák el Omer basa nevét. S valóban e hadjárat első sikerei a legjobb színbe

állíták Omer basa hadvezéri tekintélyét. A tulnyomó orosz hadsereg támadásait ismételve győzelmes visszaveré. Kalafát, Oltenicza s később Szilisztria, mind a török sereg vitészségéről s vezérok hadi ügyességéről tanuskodtak.

Szakértők, kik e hadjárat történetét kritikai világitással megírták, nem mindig kedvezőleg nyilatkoznak Omer basa hadvezéri érdemeiről s többi között az ismeretes hadtani író, *Rüstow* azt veté szemére, hogy minden elhatározó és határozott tényről irtózik, s igen szereti a Cuncator (halogató) szerepét játszani. Némileg igazolta e nézetet azon körülmény, hogy Omer basa az oroszok ellen nyert számos győzelme után a helyzet előnyeit a maga számára a háboru további folyamában felhasználni képes nem volt.

A Krimiaiban folytatott hadjáratban Omer basa és hadserege már csak alárendelt szerepet játszott s a dolgok vezetését az angolok s francziák vették át.

E nevezetes hadjárat bevégezése után Omer basa a török udvarnál egy ideig kegyvesztett ember volt, azonban ez nem sokáig tartott, s mai napig az izlam kardja ő, s a magas portának egyik leghatalmasabb védője s legbuzgóbb híve.

A mi külsejét illeti, magas, széles homloka első pillanatra a gondolkodó embert árulja el s arcának egész kifejezése jellemző, kemény katonát tanusít. Különben egészen európai polgárisult modoru ember.

Madarak módjára.

Az idő már őszre fordult,
Erdő lombja gyérül. —
Magas fűszál virradatra
Megöszül a dértül.
Ki egy nyájas kort, szeretve
És dalolva végze:
A madárnak szél- s esőben
Omlik egybe fészke.

A vidám, de kurta évszak

Előszóval:
Szárnyasoknak fűre népe
Nagy-sietve fészkel.
Édes vágya teljesültét
Epekedve várja...
S alkot, épít hevenyében,
— Madarak módjára.

Ez, megszáll a zöld vetésben
S rög megett tanyázik,
Gyenge bástya, mely esőben
Könnyen széjjel-ázik.
S mit a szél is földre hajlít,
Elmetél a sarló:
Buzza szára oly törékeny,
S ótalomra gyarló.

Az, lakást a kert zugában
Csak közelre néz ki,
Nincs gyanuja, mely lakatlan
Tájra menni készíti.
Erősségül hordva tüskét,
Kényelemre pelyhet:
Mégvan a lak, — benne minden
Mégvan, a mi kellett.

Uti sár a fészke ennek,
S nem törődik avval:
Hogy a melyre felragasztja:
Magas, ódon a fal. —
Annak, jó a tó vizére
Törve hajló gyékény,
Hánytatván a szél s dagálynak
Vészés, csalfa kényén. —

Az idő már őszre fordult,
Nap világa hűlve;
Bús az élet arca, gyorsan
Omlik össze műve.
S a madár, bár lássa fészket
Eltiporva földig:
Építénye pusztulásán
Meg nem illetődik.

Mihelyt elmúlt a komor tél
S pezsg az élet árja:
Őt, az erdő, lombos ágán
Édesgetve várja;
Mihelyt a szív hő, családi
Érzelemre gyulad:
Maga is, a maradék is
Könnyen rakhata utat.

Gondja, tiszte nem soká tart,
S nincs szivére köve:
A jövőnd nemzedéknek
Bármí sorsa, idve.
Felnővelvén a kiszállni
Nyugtalan családot:
Ennek ajkán nem leend ő
Átkozott, sem áldott.

A nyomort, a maradéknál
Nem tetézi szegény:
Hogy az őök alkotványa
Csorgó, dűledékeny.
Nincs ok a kimutak álmat
Háborítai vaddal:
Hogy megronták a jövőndöt
Léhaságuk által. —

Az idő már őszre fordult,
A fa lombja sárgul;
Madárfészkek elhagyatva
Lefordul az ágrul.
Meg-megzúdul a fagyos szél
Gunyoló nótiája:
— Balga nép, a percznek épít,
Madarak módjára!!

Tompa Mihály.

A Thurzó nádorok kora (1609 — 1626).

(Történeti rajz.)
(Folytatás.)

Bethlen Erdélybe érve, azonnal Kolozsvárra országgyűlést hirdetett, hol magát fejedelemmé választatván, a kormányt kezébe vette. Ezzel Erdély tűzbe lángba borulva vértet seibeiben, a sűvöltő viharban balsorsára hagyatva, egyedül maga állt Báthory, egymást üző ármánytól és celszövénytől környezve.

Thurzó, mint buzgó protestáns, a fegyverek zörgése közt is, inkább egyháza megerősítésén dolgozott, mint a már futva menekülő fejedelem megmentésén, ki úgy is szálka volt szemében. Elküldé ugyan Forgách Zsigmondot rakomázi tábortól a fejedelem segítségére, de ez inkább ellenség volt, mint segítség. Mert midőn a török követek mentek volna a tőle küldött Forgách Zsigmondhoz, Gönczre, hogy ha a fejedelemet segíteni fogja, a béke köztük azonnal felbomlik, azt felelte Forgách: az ő táborából való kiszállása, a fejedelemnek se nem árt, se nem használ, a törököknek pedig ártalmára semmi esetre sem fog lenni.

Igy állván végveszélylyel fenyegett ügye a fejedelemnek, Forgách és Erdődy vezetése mellett úgy igen fényes küldöttséget menesztett Bécsbe a megígért segítség sürgetése végett, nagyszerű drága ajándékkal. *) Mind

*) Miféle ajándék volt ez, megérdemli, hogy az olvasó közből is ismerje. Így írja ezt le Ortalinus: „Az ajándék állott arany darabokból készült misemondó ruhából, melyen drága kővek és gyöngyökből volt kivarva a Szenthá-

hiában, mert miután pénztárát a hajduk közt kiosztotta volna, kik ez alkalommal már nagy részt Bethlenhez csatlakoztak, nem maradt egyéb számára, mint futásban keresni menedéket, azzal mentvén magát balsorsában résztvevői előtt: mind ez azért történék rajta, mert hitt a nádornak és hű maradt a királyhoz.

Abaffi Miklós tokaji kapitány, a nádortól és Forgách Zsigmondtól küldetve, csekély segítséggel Váradon, hova a fejedelem menekült, hozzá megérkezett, kit a fejedelem kitünő tisztelettel fogadván, gazdagon megajándékozta azon erős hit és bizalommal, hogy még befog menni Erdélybe és ellenségeit ki fogja kergetni.

Az ármányos Abaffi azonban a nemtelen áruló Géczy Andrásal egyetértve, elkezdtek a fejedelem legyilkolására a tervet készíteni.

Géczy azon álhirrel ment a fejedelemhez, miszerint rosz akarói azt költötték felőle, hogy féltében Ecsedvárába akar menni, ennek következtében a felföldi hadak mind el akarják hagyni. Tánácsolom azért — ugymond — fölségednek, hogy jöjjön a táborba és mutassa meg magát, mert különben veszve vagyunk. A fejedelem semmi roszat nem gyanítva, hirtőbe ült és a várból kiment, utána tudván kívül a hidakat mindennütt felvonván. Orgyilkosai: Abaffi Miklós, a segítségül küldött tokaji kapitány, Szilassy János és Nadányi Gergely főnemesek, Basa János zászlótartó, Zámbo Balázs és több bihari nemes lesben állva, hintőját megrohanták, és vitéz öntalmazása után gyáván megölék október 27-kén 1613-ban*).

Halála fölött megoszlottak a vélemények, magasztalásban és rágalmazásban. Hadai jajgatva siratták; Szekender basa pedig, ki még álmában is félt tőle, rettegve bátorságát, vitézségét, hadszerencsét, örömben fűtyölt és tánczolt. De nem kevesebb öröme volt a magas papságnak is; mert, mint egy akkori krónika mondja: „Elesvén Báthory Gábor, a sok praktika által a pápista klerus nagyobb szarvat emel és felette nagy szabadságot vesznek maguknak. Sőt a praktika-hoz derékképen hozzája kezdenek ismét, hogy a más confession levőket extirpálhassák és ugyan deleálhassák.“ stb. (Erdélyi történelmi adatok 3. kötet.)

Bethlen először is Kolozsvárt tartott országgyűlést, hol mind a három nemzet alkotmányos jogait s kiváltságait, a vallás szabadságát, melynek mindvégig bajnoká erkeztek s ott a török viszonyokra vonatkozólag egy pompás beszédben adták elő utasításukat, melyben leginkább Magyarország érdekeit tarták szem előtt.

Beszédök e szavakkal végezték be: „Ha tehát Magyarországon kívül, egyik vagy másik társországnak kedve volna a török ellen hadakozni, mi azt maga szabadságára hagyva, fegyvereinek csak szerencsét kívánunk. De Magyarországot senki kedve és érdekéért, mint már ez rovásunkra sokszor történt, még pedig csak amugy Isten nevében, csaták színhelyévé tenni sem most, sem jövőben nem engedjük.“

Ez a beszéd — annál is inkább, mivel mind a pápától, mind a spanyol királytól megígért segély reménye még csak kilátásban is meghiusult — annyira lehorgolá a Róma és Madridra néző tüzes szemeket, vakmerő kámpelődéseket, hogy ezek csak is a békére lettek hajlandók. A megállapított

*) „Már egyszer a pápások, mivel a tuliatalmaskodni akaró egyháznagyokat rendre utasítá, kik abban a véleményben voltak, hogy kár eretnek embernek erdélyi fejedelemiséget viselni, 1610-ben meg akarták ölni Báthory Gábort. De egy inas ezt megjelenté a fejedelemnek, ki is felöltözvén, lóra ült, meghagyva embereinek, hogy vigyázzanak. Ezt észrevevén a pápák urak kéme, hírül adá a gyilkos szándékának, hogy tervük tudva van a fejedelemmel. Ezek megjelvé szétfűtöttak egy részben, némelyek pedig előfutván, távozást szerint megölöttek.“ (Erdélyi történelmi adatok 3-dik kötet.) Sokan Magyarországra is menekültek, de hitelen irók szerint a fejedelem többszöri sürgetéseire is, Thurzó nádor nem adta ki. — Cs. Zs.

sen kérte, hogy kölesönösen a jó atyafiságot és szomszédaságot föntartva, élvezzék annak minden megháborítás nélkül a haza javára termő gyümölcseit. — Megkereste továbbá nemes és erélyes hangu levelével a rendeket is, és a szatmári parancsnokot, kinek tudtára adá, hogy Ecsed és Huszt várai nem tartoznak a császár és király birtokához.

Mátyás tanácsosai azonban, különösen a papi elem, mely még Báthorynál is csattanóbb ostorát látta benne, az új fejedelemre kancsal szemmel nézve, azt tanácsolák a királynak, hogy tőle a fejedelmi címet megtagadva, csak is oly föltételt alatt ismerje el fejedelemnek, ha kötelezi magát azon pontok megtartására, mik a nádor és a volt fejedelem közt köttettek.

Lehet gondolni, mennyire sértette ez a nagytekű fejedelemet, annál is inkább pedig, mivel alattomos fondorkodás vette kezdetét személye ellen, mind Erdélyben, mind pedig Magyarországon. Azok ugyanis, kik a meggyilkolt fejedelemmel tartottak, boszút forralva a gyilkosok ellen, titokban Bethlen ellen is izgattak. A gyilkosok főnökei csakugyan meglakoltak; mert a megyesi toronyból, hova menekültek, nyakra-főre lehányattak, de azért a titkos izgatás még sem szünet meg.

Ennek következtében a török császár egy hosszú levelet intézett a bécsi udvarhoz, melyben roszalva az új fejedelem elleni izgatást, Huszt és Ujvár, Nagyánya és Tasnád erőszakos elfoglalása ellen tiltakozik, a zsitvatoroki békét tartván ez által megsértve.

A szultán levele folytán a király Linzben országgyűlést tartott, a magyar- és erdélyországi bonyolult ügyek elintézése végett. Ugyanezen tárgyban a nádor is országgyűlést hitt össze Pozsonyba, a király rendeletéből; még pedig azért 1-ször, mit feleljenek a török császárnak; 2-szor a 20 évig köttött béke fenntartásáért minden pontjaiban a régi állapotban hagyassanak-e?

Néhány napi tanácskozás után a magyar rendek — Forgách Ferencz bibornok kivételével *) — úgy küldöttséget neveztek ki a királyhoz, melynek tagjai ezen főemberek valának, ugyint: Náprágyi Demeter kalocsai érsek, Lépes Bálint nyitrai püspök, Révai Péter turóczi főispán, Dimitrovics Péter zágrábi püspök, Eszterházi Miklós, Lakner Kristóf, Milich Vitus, Sándor János, Malenich Miklós, kik is okt. vége felé Linzbe érkeztek s ott a török viszonyokra vonatkozólag egy pompás beszédben adták elő utasításukat, melyben leginkább Magyarország érdekeit tarták szem előtt.

Beszédök e szavakkal végezték be: „Ha tehát Magyarországon kívül, egyik vagy másik társországnak kedve volna a török ellen hadakozni, mi azt maga szabadságára hagyva, fegyvereinek csak szerencsét kívánunk. De Magyarországot senki kedve és érdekéért, mint már ez rovásunkra sokszor történt, még pedig csak amugy Isten nevében, csaták színhelyévé tenni sem most, sem jövőben nem engedjük.“

Ez a beszéd — annál is inkább, mivel mind a pápától, mind a spanyol királytól megígért segély reménye még csak kilátásban is meghiusult — annyira lehorgolá a Róma és Madridra néző tüzes szemeket, vakmerő kámpelődéseket, hogy ezek csak is a békére lettek hajlandók. A megállapított

*) „Forgách Ferencz bibornok okt. 7-kén halt meg. Őa volt a tekintetes nagyságos vitéz keresztény Gyimesi Forgách Simonnak, ki felnövekedve, pápistává lett, mivel hogy az Isten édesatyját több fakkkal is — 10 gyermeke volt — áldotta vala, és gondolta vala, hogy az atyja kevé jószág az atyja halála után sok irászé osztana, tehát ő neki kicsiny urasága lenne a kicsiny jószágokca után.“ (Erdélyi történelmi adatok 3-dik kötet.) — Cs. Zs.

föltételek ezek valának: Magyarország és Erdély viszonyai a régi állapotban maradnak; Bethlen a bécsi és zsitvatoroki békekötést elismeri, Magyarországból azon részeket, melyeket elődei birtak, meg fogja nyerni; a királylyal egymást, minden kültámadások ellen ótalmazni fogják, a török kivételével. Ezen pontok azonban, mint látni fogjuk, csak addig birtak állandósággal, mig egy hatalmasabb erő semmivé nem tette azokat.

Az alkudozások alatt két nevezetes eset adta elő magát, sőt egy harmadik is hozzájárult, mely igen nagy horderővel bírt. Istvánffy, egykori nádori helytartó, nagy történetbuvar, a haza nagy sajnálkozására meghalt; az esztergomi érseki méltóságra pedig a protestáns szüléktől származott nagy hírű és nevű Pázmány Péter emeltetett. Mindezeknél azonban, eredményeiben fontosabb volt Forgách Zsigmondnak a kassai gyűlésben tett azon elhírtelenkedett merész nyilatkozata a király nevében, miszerint ez csak is azon föltételt alatt köttött békét a török udvarral, hogy a hajduk, és így a protestánsok egyik szép erős magva, minden szabadalmaik és kiváltságaiukról lemondva, fegyvereiket letegyék, szántsának, vessenek, mert különben egész tömegben meg fognak semmisíttetni. Ezen akvaru, nem akarva tett nyilatkozatát Forgáchnak, a gyűlésen jelen volt tekintélyes főurak hallván, nyilvánításáért köszönetet szavazának és felírták olvasható betűkkel emlékeztetik könyvébe. A komoly és elsőtűtült arcvonásokat látva Forgách Zsigmond, megrendült szívében, megbánta, hogy a különben is vigyázó oroszánt, örködésre hívta fel; annál is inkább megbánta pedig, mivel azon elem főnöke, Pázmány Péter, melynek ügyében most ez egyszer nem simán működött, megholt bátyja jószágait és minden ingóságát, mielőtt a gyűlésből hazérkezett volna, elfoglaltá és magának nyilánátá. Mondták is a más nézetűek: „a ki másnak vermet és, maga esik bele.“

Az ünnepelet érsek széke elfoglalásával egyházi téren, mely maga után voná a politikait is, azonnal kezdetét vette a protestánsok elleni izgatás. A magas papság, a jezsuiták által mindent elkövetett, hogy az ugynevezett *quarták* és *octávák* a protestáns lelkesektől elvéteztvén, a rom. kath. plébánosoknak adassanak.

A papi elem minden menyegzői ünnepelet, lakadalmi összejöveteleket — a magasabb rangu uraknál egészen kicsinált terv szerint — arra használt fel, hogy a protestánsokat zaklatva, vagy a római egyház kebelébe visszavigye, vagy végkép megsemmisítse. Sőt Homonnai György, ez a nagyra-vágyó, tulbuzgó ur segítettve mind a honi, mind a római egyháznagyoktól, már utkészen is állt szoldos hadaival, hogy Erdélybe törve, Bethlen Gábort életétől megfoszsza. Leginkább meg akarta pedig a fejedelem hű tisztelőjét, Perényi Gábort nyerni, kalandos tervé támogatására, s e végett mind időt, mind pénzt pazarolva vesztegetett, de mind hiába; mert ezen nagy ember, a többszöri megkísértés fonalát végkép keresztül akarván vágni, azt mondá az őt a császár legmagasabb kegyével ámitani akaró Homonnai-féle uszlyhordozóknak: Magyar ember vagyok, a magyar vendégeket szeretem, de az alkalmatlan toladokokat kerülöm. Elődeim sem voltak árulók soha, én sem vagyok, nem is leszek, jöltévtő uramat nem árulom el stb.

Ugyanily választ nyertek a zempléni gyűlésben is, hol fegyvert fogni Forgách Zsigmond zászlója alatt 100 forint bírsággal, mindenkit fenyegetve fölhiytak s a többi megyékhez is e szellemben felhívólevelet bocsátottak. A vármegye elhatározá, hogy a

béke minden pontjaiban szigoruan megtartassék és senki a megyék közül föl ne üljön a fejedelem ellen, sőt világosan megmondák, hogy a fejedelemnek igaz ügye van.

Mind az ily és több ezekhez hasonló tiltakozások daczára is azonban, a fejedelem és az általa képviselt ügy ellen a titkos és nyílt izgatások hol itt, hol amott folyvást tartottak. A fejedelem, ki épp Kolozsvárt gyűlésben volt, mind ezt jól tudta, és az ellene forralt ármányt megsokalva, azt mondá hiveinek: „Tréfa ide, tréfa oda, mindennek megvan a maga határa. Az ügy, mely Magyarországon nyomtatva van, mindnyájunk ügye, a protestáns egyház kormányzati szerkezetének zaklatásá, országunk és ennek alkotmánya is veszélyeztetve van.“ Nemes öntudattal felállva ülőhelyéből, pompás övét derekán, melyről drága fegyvere függött, lefelé forgatá, mi közben fegyverét illetve, azt kérdé nyílt homlokai: követnek-e engem, uraim? Mire a gyűlés, mint egy ember fölállva, hangos tetszéssel mondá: Mindnyájan szívben-lelékben nagyságodé vagyunk! — Ez történt nov. utolsó napjaiban, 1616-ban.

Ugyanez alkalmalal terjedt el hire Thurzó György nádor halálának mind a két hazában, december hava első napjaiban. — Helyébe nádornak Forgách Zsigmond választatott, és a folyvást bonyolultabbá vált ügyek tisztába hozatalára Pozsonyba 1617-ben december havára országgyűlés hívott össze, már II. Ferdinánd kormányá alatt.

(Folytatás köv.)

Három helyreigazítás néhai Majláth János gr. halálára nézve.

Jelen soraimnak a „*történelmi igazság*“ nevében kérek helyet a „*Vasárnapi Ujságban*“, melynek egy-két hibás adata szolgál felszólalásom okául.

Az érzelmek oly sajtóságot vegyületével, melyet egyhamar nem tudnék jellemezni, el szoktam mészálni a „*Vasárnapi Ujság*“ azon közlései során, melyeknek czime: „*Nagy kort ért embereink*“ stb., s mely sor egyelőre be van fejezve.

Annál közelebbi s távolabbi ismerősöm nevével találkozom e közlésekben, hogy folytonosan növekvő részvétellel olvasom az egyes adatokat. Sirkertben, egy nemében a pantheonnak véltm jártatni szemem, azon leverő érzés nélkül, melyet a sok helytelenkedé látása a sirkertek látogatásában gerjeszt.

Igy elmélkedve vagy inkább elmerengve jártam számról számr. Így jutottam el a 260 szám alá, hol néhai Majláth János gróf és történetéről mondatik, hogy 1786-ban született és 1848-ban halt meg, tehát hatvanéves korában.

Ez én másfényt tudom, s mint már említettem, a *történelmi igazság* nevében kérem jelen soraim közlést; annál inkább, mivel történetéről van szó; névszerint olyan történetéről, kinek épen az egyes adatok megtartásában erős emlékező tehetsége képezte egyik kitünőbb történetírói tulajdonát, s kire nézve hibás adatokkal találkozunk, miket ő maga már helyre nem igazíthat, csaknem a sors gunnyának látszik.

Tegyük meg e helyreigazítást a meghalt irányában mi élők, a mennyire tudomásunk szük köre terjed.

Hogy néhai Majláth János gr. 1786-ban született, az áll. Hozzá tehetjük, hogy született Pesten, okt. 5-én, mint fia Majláth Józsefnek, a volt államminiszternek, kinek első neje, Bossányi Anna, tizenhárom gyermeket szült, a második gr. Sándor Anna pedig ötöt.

Kiki tudja, mily elme- és kedély-fejlesztő körülmény a művelt emberek gyermekeire nézve az, ha sokan vannak a testvérek.

Majláth János már fiatal korában adta magát a tudományokra, főleg a történelemre, s nem csak olvasott, hanem írt is. Ez által azon körökben is kellett figyelmet magá iránt, melyeket a czim és rang nem sokat érdekel. Irodalmi munkássága, névszerint németül írt magyar mondái- és regények (Magyarische Sagen und Märchen) magyar kiadása hozta őt levelezésbe Kazinczy Ferenczhez is, kiről tudva van, mennyire buzgótt minczel is, kiről tudva van, mennyire buzgótt minden jóakarataknak s minden tehetségrek tért nyitni

a munkások gyér népsége, de az ujonnan jelentkezők iránt még sem mindenkor előzékeny körében.

Nekem a gróf, mint nagy-ugrózi birtokos, földim vala, s ott lakó családját régóta személyesen ismervén, ő iránta, kit soha sem láttam, olyasvalamit éreztem, a mit nevesebb és minket különben is érdeklő ismeretlenek iránt szoktunk. Vágytam volna őt látni s hallani, hogy összehasonlíthassam azon képpel, mely felőle gyermekkorai emlékeim közt bennem élt s velem ugyazólván nőtt.

Ennyi érdek valaki iránt, meglehet, hogy nagyon kevésnek fog tetszeni. Nálam ennyi is elég volt arra, hogy midőn tragikus halála hírért vettem, úgy bánkódjam fölötte, mintha bármi közel ismerősöm volt volna, mi ismét elég volt arra, hogy halála ideje, legalább megközelítőleg, emlékeimben maradjon.

A boldogtalan grófról tudva van, hogy őt érte a megtiszteltetés, a bajorországi herceg Miksa fenséges leányának, Erzsébetnek, midőn felséges uralkodónkkal, Ferencz József osztrák császárral Ö Felsőségével jegyben járt, mint leendő

rint gr. Majláth János és egyetlen leánya 1855-ben jan. 3-án kereszték és megölték halálukat a starnbergi tóban.

E szerint Majláth János 69 éves korában halt meg, s nevének Inkey Adam ur nagybecsű sorozatában a 203 és 204-ik szám között kellene állnia.

S ez volna az első helyreigazítás, melyre vállalkoztam. De míg ennek végére jártam, két más hibát találtam, melyeket ezuttal szintén helyre akarok igazítani. A „Magyar Irók“ című életrajzgyűjtemény ezeket mondja: M. J. 1848-ban Bajorországba vándorolt, s Münchenben életszükség- és kétségbeeséstől zaklatatva, leányával együtt az *Izar* hullámaiban keresett enyhülést, pár percczel azelőtt, midőn leányának gazdag jegyese pénz-segedelemmel érkezék Münchenbe. Az irodalomnak élt utolsó percéig, s tetemes vagyont is erre áldozta fel, mely midőn végkép elfogyott, élni sem tudott, sem nem akart.

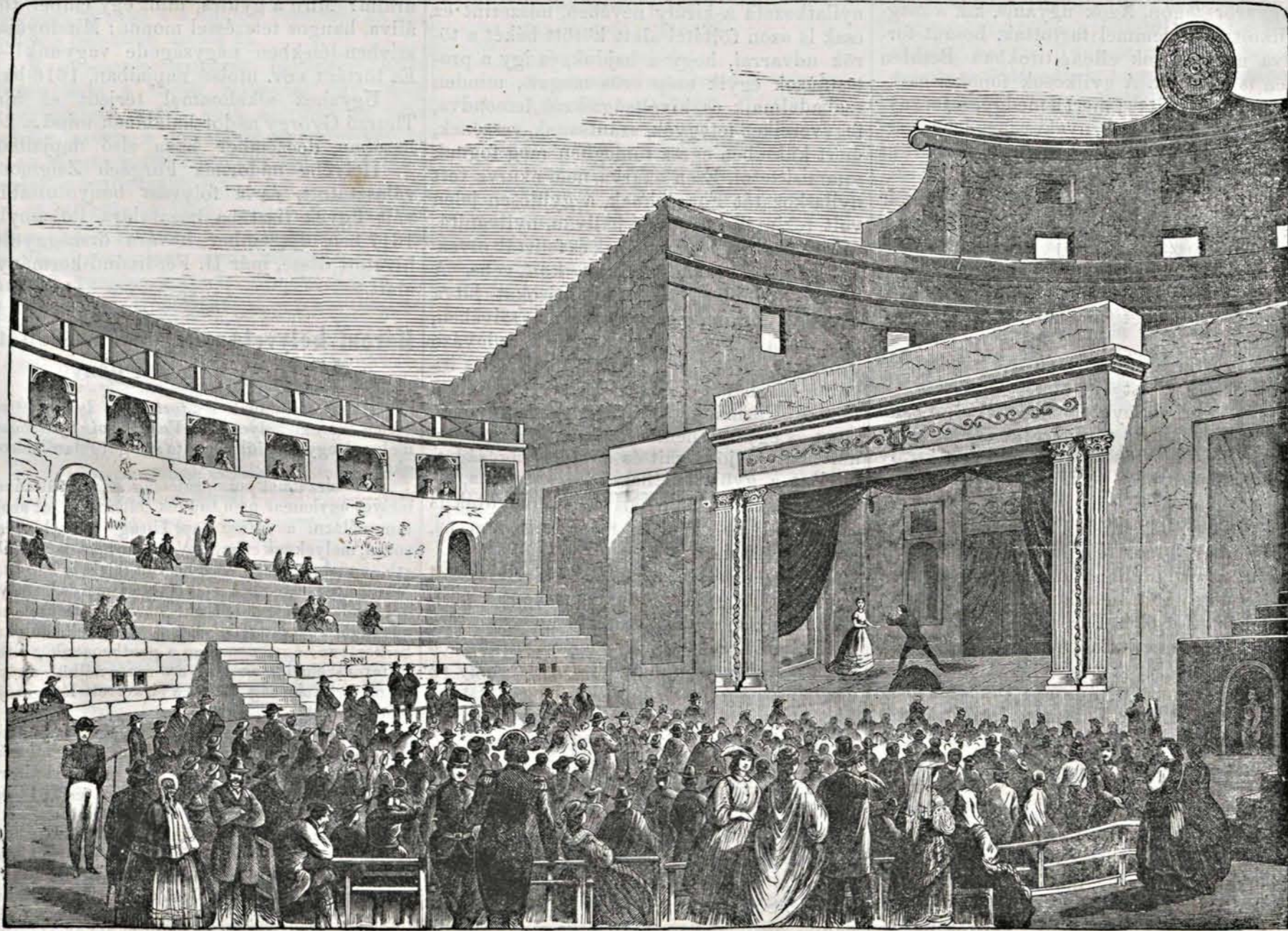
Ugyanezt ismétli, az utolsó mondat kihagyásával Nagy Iván „Magyarország családai“ című munkájában, mind a két gyűjteményes munka a boldogultnak neve alatt

Ismétlem, hogy jelen soraim közlésére a „történelmi igazság“ iránti tisztelet bátorított, melyet csekélységben sem volna szabad könnyedén mellőzni.
Dr. Barsi József.

Szinkör a római császárok sirja felett.

Rómában a régi Marsmezőn, a régi Via Flaminia és a Tiberis folyó között egy tekintélyes külsejű, palotaszzerű ház emelkedik, mely még kiválóbb figyelmet tárgya lesz, ha szűk udvarán áthaladva, egy még nagyobb épület falait látja maga előtt az ember, melybe belépve, tágas amphitheatrum közepében találja magát.

Egy térs szinkör ez, melynek belseje egészen az új divat szerint van felszerelve. Nyugatról csinos kis színpad emelkedik, hol — pénteket kivéve — fél öttől nyolczig mindennap színi előadások tartanak, vagy néha lovardává van az egész átalakítva, s ügyes ménék és ügyetlen bohócok mulattatják benne a közönséget nyaktörő ugrándozásaikkal. Körül, mint képünk is mutatja,

Szinkör a császárok sirboltja felett Rómában.

magyar királynéknak is. előadásokat tarthatni közel ezeréves európai életünk fényben és árnyban oly gazdag és oly gyakran, oly meglepőleg gyorsan változó történelméből. E tisztét, a mennyire emlékeztem, 1853-ban ősszel kezdte s tavaszig folytatta. Ebből világos, hogy halála nem eshetik 1848-ra, sem élete 62-ik évére.

Adataim szerint Majláth János halála emlékeiben sem 1848-ra, sem 1854-re nem illik, mert ennek tavaszán még folytatta előadásait, ellenben, mikor 1856-ban ismét Nagy-Ugrócz táján jártam, csak megerősített hallám a gyász esemény hírért, melyet már poszonyi ismerőseitől megtudtam volt, kik a kettős halál idejét 1855-nek elejére tették.

Még most is emlékezem, mily borzalmat keltek egy akkori ismerősöm szavai bennem, midőn mondá: „csak képzeld a már koránál és inséges állapotánál fogva is fázékony öreg gróftól s hozzá oly érzékeny leányát Jertát az év első napjaiban a starnbergi tónak jéggel borított partjain!“

Ezen emlékeimmel összevégnak azon irott kuffók is, melyek kezzeimnél vannak, s melyek sze-

Itt a halál éve nincs szorosan meghatározva, a helyre nézve pedig tévedés van. Mert hiteles kuffóm szerint nem az *Izar* folyó, hanem a starnbergi tó hullámaiban kerestek nyugalmasat a boldogtalanok, azon starnbergi tóban, melynek partján több gyönyörű várakon, parkon, villákon és kerteken kívül, reményök egyik csillámló horgonya, a kedélyességéről híres *Possenhofen* áll.

A harmadik hiba, melyre itt csak melleleg figyelmeztetek, a *Pierer*-féle Egyetemes szótárban áll, hol mondatik, hogy Majláth János a magyar udvari kancellária tanácsosa és országbíró volt, ezen helyét azonban 1848-ban elvesztette. Erről már sem élő, sem irott emlékeim nem tudnak semmit, s a nevezett szótár cikkének íróját szemlétomást a név hasonlatossága ejtette tévedésbe, a mennyiben 1839 től fogva csakugyan Majláth viselte 1848-ig az országbírói méltóságot, csak hogy nem Majláth János gróf, hanem egyszerűen Majláth György, a mostani nagy reményű udvari kancellárnak édes atyja, ki fölött 1863-ban jan. 17-ikén oly szép emlékbeszédet mondott ő nm. Lonovics József.

ülőhelyek vannak egymás mögött fokozatosan emelkedő sorban, míg legfölül fedett páholyok kínálkoznak a jelenkor izlésének megfelelő minden kényelemmel.

Távrolról sem gyanítandó az ember, hogy midőn e helyre lép, a régi klasszikus kor egyik nagyemlékű földén tapod. E hely, mely most a vidám jókedv és mulatság színhelye, egykor Augustus Caesar sirboltja s a régi római császárok temetkező helye volt.

A római köztársaság végső szakában a gazdag, fényűző nemesség roppant épületeket emelt temetkezési helyekül; Augustus számára pedig olyat építtetett maga és családja számára, mely az addigiakat mind fölmúlta. E czérra a Marsmezőt szemelte ki, közel a Tiberis partjánál, hol 225 lábnyi átmérőjű kör alakú épületet rakott, köből, melynek belseje márványlapokkal volt kirakva. A kör alakú épület közepén egy kupolával fedett kerek nagy terem volt, s ebben körül 13 sirbolt. A boltozatot örök-zöld fákkal beültetett domb fűtte, melynek közepén Augustus Caesar óriás bronz szobra állott. A délnék fekvő

bejártat mellé, hihetőleg a később uralkodó császárok két nagy obeliszket állítottak, melyek közül az egyiket 1587-ben V. Sixtus pápa a Maria Maggiore, — a másikat 1786-ban VI. Pius pápa a Quirinál mellett állíttatta föl. E roppant épületbe, mely a világ hetedik csodájának tartott a halikarnassusi Mauzoleum óta egyedül érdemelte meg a Mauzoleum nevet, temetkeztek a római császárok Nerva idejéig.

De e nagyszerű építmény nem kerülhetett ki a középkor rombolásait; már Alarich belsejébe hatolt, kincseket keresve. Az ő ideje óta nincs e császári sírról említés sehol, egész 1241-ig, midőn az üldözött Colonna család, Olaszország egyik legtekintélyesebb családja, a falak közt keresett menedéket; de ostrommal bevették s az egész épületet földülták, úgy hogy csak a körépület falainak alapkövei maradtak meg. A Colonnák elhagyták Rómát s a Mauzoleum sokáig romokban hevert.

ez előttök szent madár, körülörpkedte a máglya füstoszlopát.

Ez időtől kezdve a császárok egykori sirhelyét veteményes kertnek használták; míg a mult század végén Rómának e része nagy népesedésnek indulván, mulatóhelyet, színházat építének a császárok temetőjének romjaiból. Csodálatos forgandósága a helynek! Az első római császár sírján, azon a helyen, mely egykor az ősapák komoly tiszteletének tárgya volt, most idétlen bohózatok felett mulatnak az utódok. A régi dicsőséggel s régi hatalommal együtt elenyészett a fényes épület is; előbb vár, majd zöldes kert lett a császárok sirja, míg ép állapotban megmaradt alapkövein, a képünkön is látható *Correa*-szinkört építtette a régi emlékek iránt kevés fogékony-sággal bíró utókor.

ter, Kiss Lajos ur buzgalmának lehetett legnagyobb részt köszönni, hogy az ügy annyira érlelődött, mikép 1861 augusztus havában az épület első alapkövei lerakathattak.

A színház a Czegléd-utca elején, az u. n. Semseyfele telken, nem ugyan a város főpiacán, de mindenesetre a legszebb és legteresebb utcák egyikén, a város középpontjához közel áll, a mi a színházba járó közönség nagy kényelmére szolgál. A színházi épület tervezője s eszközlője a dicséretesen ismert pesti építész *Szkalnitsky Antal*. A színház homlokzata, mint rajzunk is mutatja, arabal vegyes bizanti modorban, kellemes benyomást okozó díszes s szép arányokkal van kivéve. A belső kényelmet és elrendezést tekintve, bármely nagyobb színházzal is kiállja a versenyt; az előcsarnok, gyűlde (foyer), folyosók s egyéb helyiségek, lépcsőzetek, a nézőtér és színpad oly összhangban állanak, s oly szerencsés tapintattal vannak elhelyezve, a minőt az építé-

A debreceni színház *Szkalnitsky A.* terve után. (Megnyílt okt. 7-én 1865.)

A belső épület romjairól még egyszer tesz említést a történet, Rieuzi, a híres utolsó néprímban halálával hozván kapcsolatba. Az egykori tribunt, a ki Róma szabadságát még egyszer helyreállította, 1354. szept. 8-án megölték a Capitoliumnál. Innen a felbőszült nép San Marcelloba vitte s egy ház erkélyére fölakasztotta a fő nélküli hullát, mert feje utközben elmaradt valahol.

Az élettelen test két napig függött itt, számtalan sebbel borítva; az utcagyermek kövekkel hajigálták, míg a harmadik nap egyik Colonna parancsára elvitték Augustus sírjához s máglyán megégetve, szélnek ereszték hamvait, hogy az egykor ünnepeit férfinak, Petrarka barátjának, a nagy szabadsághoznak nyoma se maradjon többé; s mind ezt azon a helyen, hol a római nép, a gyászba burult tanács, lovagok, papok és harcosoktól környezve, méltó gyászszal látta elhunyvadni Augustus tetemét, s látta, midőn egy sas,

A debreceni színház megnyitása.

(1865 okt. 7-én)

A mit évek óta óhajtottunk s a miről már annyit írtunk és beszéltünk, végre örvendetes ténynyé vált: a debreceni állandó színház, a muzsák ezen díszes új csarnoka, október 7-én ünnepélyesen megnyitottat.

Ezen színházi ügy állásáról, az új szép épület első keletkezéséről, az építés menetéről lapunk olvasói folyvást értesülve voltak s most beérhetjük azon rövid jelentéssel, hogy a várva várt nap végre megérkezett.

A színház, melynek szükségét régóta érezték Debreczenben s melynek felépítésére évtizedek óta történetek előkészületek s folytatás tervezések, az 1861. évi rövid alkotmányos időszak alatt lett komoly figyelem s határozott akarat tárgya. Az akkori erélyes és köztiszteltetben álló polgármes-

szet legújabb haladásától várhattunk. A színház szabad téren áll, melyet az utcától vasrostély választ el, s köröskörül díszes park fog körülvenni. A nagy előcsarnokba külön jutnak be a kocsin, s külön a gyalog járók. Minden tolongás kikerülhető; az előcsarnokban jegyet váltott közönség kényelmesen oszlik szét a külön bejárásokon s lépcsőzeteken a földszintre, az egyes emeletkebe s az erkély-ülésekre. A kényelmes páholyok mindegyike egy-egy kis előszobával van ellátva. A nézőhely az egyes emelettel együtt mintegy 1800 néző befogadására van számítva.

A mi a színház egyes díszítéseit illeti, e részben is izlésről tanuskodik a muzsák ez új hajléka. A külső homlokzat szoborművei között ott állnak Vörösmarty, Kölcsey, Kazinczy, Kisfaludy, Csokonai és Petőfi szobrai s a párkányzat felett a dráma és népdal allegóriái alakjai foglalnak helyet. Ezek, valamint a belső kisebb szoborművek, *Marsalko* pesti szobrász műterméből származnak,

HIRDETÉSEK.

A legnagyobb választás Pesten kész mente, köpeny, ruha és otthonakban feltűnő jutányos szabott árak mellett található

MONASZTERLY ÉS KUZMIK

selyem, chálók és női divatkelme-kereskedők

Pest, váci-utca közepén, 15-dik szám alatti házban

ujjonnan megnyitott

KÉSZ FELÖLTÖNYÖK NAGY TERMÉBEN.

Egész menyasszonyi készletek kiállítása gyorsan eszközöltetik.

1342 (1-0)

Mindenkinek felette fontos.

A gróf Harrach-féle vászon-árak gyári raktárának utolsó készlete, a vászonárak valódisága és teljes mértékű biztosítása mellett, **a gyári árakból 50%-ig terjedő leengedéssel.**

a végképeni eladás még csak rövid ideig fog tartani.

A Magyar Királyságból érkező levéltári megrendelésekre, készpénz beküldés vagy postai utánvét mellett az árúkat postán, vasúton vagy gőzhajón bárhol megküldhetjük.

A pakolás és mustrák beküldése ingyért teljesítjük.

Több ezer rőf gyári vászonmaradékból felismeretlen készítették, képesek vagyunk azokat olcsó ártól árba bocsátani, ugyanis:

1 db. vászon férfi-ingnek az ára (jóféle rumburgi vászonnál) csak 3, 4-5 forintig a legfinomabbak.

1 db. igen csinos vászon női-ing. kivarrra s hímzve 3, 4-5 ftig a legfinomabbak.

A férfi-ingek megrendelésénél a nyakbőségét kívánatlik. (Magyar vagy német gatyák 1 ft. 20 kr.—2 ftig a legfinomabbak).

1 vég 30 rőfös vászon ára most csak 9 ft. 50 kr., 12, 14, 16, 17—19 forintig — igen finomak.

1 vég 42 rőfös vászon ára most csak 15, 18, 20, 22—25 ftig a legfinomabbak (12 inghez).

1 tucat fehér vászon és ezérna batizsz-zsebkendő ára most csak 1 ft. 90 kr., 3, 4, 6, 8, 10—12 ftig a legfinomabbak.

Jó hírből álló Ausztriában a legjobbnak elismert és hamisítatlan vászonkészítményeink, a magas papírú s uraságok által oly kedvelt 50 és 54 rőfös kézfónat és élénk árú most csak 25, 30, 35, 40, 50—60 ftig, az ugynevezett batiz-vásznak, melyek ára azelőtt 150 ft. volt — most csak 65—75 ftig.

Törülköző-kendők, színes vászon- és asztalkendők tücszaja, asztalterítékek 6 személyre 1 abrosz és 6 asztalkendővel, mindezeknek ára csak 6, 8—10 forintig, 12 személyre még egyszer annyit.

80 forintot felüli megrendelésnél 1 finom damasz nagy abrosz és kendőből álló 18 ft. értékű asztal-készlet adatik ráadásul.

Az e tárgyban leveleket kérjük eképp czimezni: 1278 (9-12)

„An den Leinenwaaren-Ausverkauf, Stadt, Freitung, Bank-Bazar, neben dem gräflich Harrach'schen Palais in Wien.“

Mi a nők legfőbb disze?

Kétségenkívül a szép, tiszta arcz. Kiktől a természet e diszt megtagadta, semmivel se szerethetik meg oly könnyen, mint a

LILIACÉE PARISIENNE

szépség-szer használatát által. Ezen szer rövid idő alatt a bőrt nemcsak szeplőtől, májfoltoktól stb. megtisztítja, hanem az arcznak fiatal frisséget, elevenéget és élénk rugalmasságot is kölcsönöz. — Angol- és Franciaország legmagasabb körében használatba vett, s nevezetesen az arcznak az a bámulatos frissége, tisztasága, mely Angolországban az idegent meglepi, igen sok esetben a Liliacée Parisienne használatának köszönhető.

Egy tégely, mely 8—10 hetig is eltart, elegendő a legszebb és legtisztább arczbőr előhozására.

Egy tégely ára használati utasítással 3 ft. Pakolásért 20 kr.

Főrahely PESTEN: Pórfi Ferencznel, váci-utca, „arany gyűrűház”, hová kértetnek a kereskedő urak intézni megrendeléseiket.

Rakhelyek Pesten: Luoff M., Vértessé S. illatszerek-kereskedések, — Thalmeyer A. és társa — Molnár J. váci-utca 20-ik szám alatt, 975 (10-12)

Uj előfizetés

VASÁRNAPI UJSÁG

és

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1865. évi

október—decemberi évnegyedére.

A beállott mozgalmas időszak ismét nagyobb mértékben ébresztvén fel a hírlapok iránti érdeklődést s az előfizetéseket ismét nagyobb tömegekben érkezvén be: vidéki olvasóinkat értesítjük, hogy lapjainkat a közelgő új évnegyedben nagyobb számmal szándékozunk nyomtatni, nehogy ismét a múlt hónapokban tapasztalt kellemetlen helyzetbe jöjjünk, a midőn a később érkezett előfizetőknek lapjaink egyes számaival már nem szolgálhattunk.

Évnegyedes előfizetőkinket tisztelettel figyelmeztetjük, hogy az októberi évnegyed közeledtével, előfizetési megrendeléseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek az október—decemberi évnegyedre:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt **2 ft. 50 kr.**
Csupán Vasárnapi Ujság **1 ft. 50 kr.**
Csupán Politikai Ujdonságok **1 ft. 50 kr.**

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4-ik szám).

Evenkint 38 huzásra játszhatni

minden Ausztriában létező állam- s magánorszagra, 1 badeni 35 ftos sorsjegy hozzáadásával

évnegyedenkint csak 4 ft. befizetése mellett.

A társulat 20 résztvevőből áll, kik közül mindegyik az első részletbefizetése alkalmával egy részvényjegyet — melyre az összes sorsjegyek számai jegyzőve vannak — kap, s melyek nyereségeire az öt megillető nyereségnyereszt kiszolgáltatják.

25 évnegyedenkint részletfizetés után 4 ftjával, a társulati bírtoklás megszűnik. Ezen sorsjegyek árfolyam szerint eladhatók s az azokból bevett pénz 20 egyenlő részre felosztatik.

Azon oknál fogva, hogy az összes sorsjegyek árai jelenleg rendkívülleg le vannak szorítva, s néhány év leforgása alatt legalább is az előbbi állapontot elérniök kell: csaknem egész bizonyossággal feltehető, hogy az ezen társulathoz tartozó részvét (228 huzásra) a legrosszabb esetben csak is néhány csekély forintba kerülhet.

Az ily társulathoz belépés nem tételenül fel a többi társulathoz képest, hanem az előfizetéseken kívül egyszerűen mindenkorra csak 63 kr. bélyegdíj leszen fizetendő.

IGÉRVÉNYEK.

1 db. 1864-iki 100 ftos sorsjegy (huzás decz. 1-én) 2 ft. — kr. és 50 kr.
1 db. 1864-iki 50 ftos sorsjegy (huzás decz. 1-én) 1 ft. 25 kr. — kr.
1 db. Pálfi-sorsjegy 2 ft. — kr. — kr. bélyegdíj.
1 db. Credit-sorsjegy 3 ft. 50 kr. — kr.

5 db. igérvény egyszerre vételénél 10% engedtetik.

Bank- és pénzváltóüzlete Pesten, Dorottya-utca, új háznegyszög 3. sz. a.

HERZBERG A. Vidéki megrendelések gyorsan teljesítettek. 1225 (17-0)

A magyar földhitelintézet

sorsolás alá eső 5 1/2 %-os záloglevelei

oly értékpapírok, melyeknek összgei földbirtokra első helyen történt betáblázás által biztosítva, s hivatalos kimutatások szerint két-háromszoros értékű jelzálog által fedezve vannak.

E jelzálogi biztosítékon kívül kezesedik még a záloglevelek biztosságaért:

az intézet alapítványi tőkéje, — a tartalék-alap, — a törlesztési alap, kölcsönös jótállása

az intézet valamennyi adósának, kik egyetemesen, egy mindnyádjáért és mindnyája egyétt, egész ingó és ingatlan vagyonukkal kezeskednek a záloglevelek bírtokosainak az intézet kötelezettségéért.

A záloglevelek, melyek 3 1/2 év alatt, félévenkint nyilvános sorsolás után teljes névértékük szerint visszafizetnek, 1000, 500 és 100 fta szólnak, 5 1/2 %-kal kamatoztatnak, s a jelenlegi árfolyam szerint évi 7 %-ot jövedelmeznek, nem számítva bele azon tőke-nyeresémet, mely a teljes névszerinti értékben visszaváltás folytán a vasarlati ár és a névérték közötti különbözetről fogva a vevő javára esik.

Minden záloglevél felévi kamatszélvényekkel van ellátva, melyek évenként kétszer, és pedig május és november 1-én napján, minden adólevonás nélkül, váltanak be, s pedig nemcsak Pesten az intézet pénztáránál, hanem minden európai börzepeácson, valamint azon kereskedő-házak által is, melyek a záloglevelek eladásával foglalkoznak.

A záloglevelek legfelsőbb rendelet szerint

árvapénzek, alapítványok, s egyebek biztosítására is fordíthatók, különösen pedig alkalmasak

biztos tőke-elhelyezésekre és az aggkor biztosítására, miután föltétlen biztosítékot, s most vásárolva, **7% évi jövedelmet és biztos tőke-nyeresémet** nyújtanak.

Az említett záloglevelek, a napi-árfolyam szerint, kaphatók PESTEN: Malvieux C. J., Wahrman és fia Barón testvérek czimű kereskedő-házaknál; — BECSBEN: M. Schnapper, Johann Ribarz, L. Epstein uraknál; — vidéken: a Magyar biztosító-társaság főigazgatójának legnagyobb részénél; bérmentesítve köldött pénzéért azonban posta után magától az intézettől is megszerezhetők. 1083 (18-0)

MORGENSTERN A. és TÁRSA

pénzváltó-irodájában Pesten, nagyhid-utca 9-dik szám alatt,

eladának mindennemű sorsjegyek egyenkint vagy csoportokban havonkint vagy évnegyedenkint részletfizetés mellett, mely által mindenkinek alkalom nyúlik könnyű s alig érezhető módon sorsjegyekhez jutni.

A közelebbi részletek az általunk kiadott sorszási programmból, melyek kívánatra ingyért szolgáltatnak ki — bővebben megtudhatók. Különbösen ajánljuk a következő sorsjegycsoportokat, u. m.:

10 forint havonkint:	melyek akép vannak rendezve, hogy az évrnek minden havára egy sorszási: 1 db. 1864-ki 100 ftos, 1 db. 35 ftos badeni, 1 db. Salm, 1 db. Rudolf-sorsjegy,	10 ft. havonkint:	1 db. Credit, 1 db. badeni 35 ftos, 1 db. 1864-ki 50 ftos sorsjegy.
-----------------------------	--	--------------------------	---

Az első részletbefizetés már az összes nyereseményeket biztosítja.

1345 (1-0)

MORGENSTERN A. és TÁRSA

pénzváltó-irodájában Pesten, nagyhid-utca 9-ik sz. a.

Levéltári megrendelések gyorsan teljesítettek, s az 1866-dik évre érvényes sorszási tervezet ingyért szolgáltatnak ki.

Csak 4 forint fizetendő évnegyedenkint.

kik az általunk 20 részvevőre alakított sorsjegytársulathoz résztvenni óhajtanak, 20 db. minden ausztriai sorsjegyére egy 35 forintos badeni sorsjegy hozzáadásával, melyekre évenkint

38 huzás esik.

25 évnegyedenkint részletfizetés után 4 ftjával egy részletjegy az összes sorsjegyek a 20 részvevők bírtokába jutnak. Bélyegdíj egyszerűen mindenkorra 68 kr.

Részvevők, kik nagyobb nyeresémet és részletsorsjegyeket óhajtanak bírn, ezen társulathoz évnegyedenkint 8 ft. befizetése mellett **tízdrézre**, (Bélyegdíj egyszerűen mindenkorra 1 ft. 36 kr.) vagy évnegyedenkint 20 ft. befizetése mellett, **negydrézre** (Bélyegdíj egyszerűen mindenkorra 3 ft. 40 kr.) részletetnek. Ajánljuk továbbá

részletjegyeket

20 db. hitelsorsjegy 20 részvevőre, 25 évnegyedes részletfizetés mellett 8 ftjával, bélyegdíj 1 ft. 30 kr.	20 db. hitelsorsjegy tízdrézre , 25 évnegyedes részletfizetés mellett 16 ftjával, bélyegdíj 2 ft. 60 kr.
20 db. 1864-iki 100 ftos sorsjegy 20 részvevőre 25 évnegyedes részletfizetéssel 6 ftjával, bélyegdíj 99 kr.	20 db. 1864-iki 100 ftos sorsjegy tízdrézre , 25 évnegyedes részletfizetéssel 12 ftjával, bélyegdíj 1 ft. 98 kr.
20 db. 1864-iki 50 ftos sorsjegy 20 részvevőre 25 évnegyedes részletfizetés mellett 3 ftjával, bélyegdíj 68 kr. E sorsjegytársulathoz egyenkint bárki beléphet, anélkül, hogy egyik részvevő a másikával törődök.	

MORGENSTERN A. és TÁRSA

pénzváltó-irodájában Pesten, nagyhid-utca 9. szám alatt.

Levéltári megrendelések gyorsan teljesítettek; részletes programot kívánatra ingyért szolgáltatnak ki. 1346 (1-0)

Előfizetési fölhívás

FALUSI GAZDA

1865. évi október—decemberi folyamára.

Előfizetési föltételek.

Postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva: Egy negyedévre, vagyis október—decemberi folyamra 1 ft. 50 kr.

Julius—szeptemberi számmal 1 ft. 50 kr. beküldése mellett még szolgálhatunk.

A „Falusi Gazda“ kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. sz.)

HARRER ÉS SCHMOLLINGER

Pesten,

a váci-utczában, (nemzeti szálloda),

ajánlják hölgyek számára épen most érkezett

kész zekék és köpenyek

nagyszerű raktárakat

gyapotkelméből, selyem- és bársonyból.

Nagy raktárt tartanak továbbá angol és berlini Long-Shawl és val-kendőkből, valamint

beszövétt francia és bécsi Long-Shawl-okból. 1329 (3-0)

Mindezen tárgyak igen olcsóért adatnak el.

A hamburgi keresk. akademia

nem csak az ifjúságnak, hanem a meglehet korának is a lehetőségig alkalmat nyújt a divatnyelvek, valamint az egyetemes s a jelen idő kereskedelmi és irodai ismeret és gyors megtanulására — minthogy az nem csak egyedül elméletileg tanít, hanem egy-uttal azon tudalmak is, melyek a szerző által nem érthetők el, egy az ezen intézettel kiadott és összekötöttében álló útleben kerülnek valódiság kijelölésére a bevezetés alá.

Azon ifjak, kik már gyakorlatilag szorgalmasak voltak, képességükz mérve az intézetben jutányos tan-díjakban részesíttetnek, valamint számukra olcsó és jó szállásokról gondoskodva leendő megengedtetik nekik, hogy az akademiát bármely időben meglátogathatják. E tárgyban bővebb felvilágosítást az alóli igazgató s a kiadó-hivatalunkban letett prospektusok nyújtanak. 1328 (2-6)

SCHRÖDER L., akademiák igazgató Hamburgban.

LÁZAR MIHÁLY

bádogos-mesternél Pesten, uri-utca 14. sz. kaphatók

takareklámpák

repzo- és napvirág-olaj égítéshez, melyekben 3 stearyngyertya világosságával, egy font olaj 40 óráig ég. E lámpák asztali használatra vannak alakítva, csinos és kellemes kiállítás mellett, egy darab 2 ft., golyóval 25 kr. több, egy vég lámpából egy évre e 35 kr., egy felesleges lámpából 10 kr., 1 láda és elpakolás, posta feladás 10 kr.

Petroleum és lámpák mindennemű használatra szántúgy kaphatók, nevezetesen asztali, függő, falra konyhába, melyek olcsó árakon. 1344 (2-3)

HÁZTARTÁSI ÉS KONYHASZEREK, FŐRAKTÁR PESTEN,

Forstinger Albert M.-nél, Dorottya-utca Wurmház.

Ugyanott Alpacca-ezüst raktár.

1274 (6-6)

Folyvást elfogadtatik az előfizetés

REGÉLŐ

czimű, nagy, értékes műmellékletekkel
f. évi márczius óta
megjelenő regény-folyóíratra.

Midőn ezennel az előfizetés megújítására szólítjuk föl folyóiratunk eddigi előfizetőit, ezt azon kezeskedéssel tesszük, hogy már eddig is kivittuk olvasóink teljes megelégedését. Lapunk célja: egy terjedelmes olvasótár, s egy válogatott kép-
gyűjtemény-megalapítása. Az olvasótár már egy év alatt az olvasmányok rendkívüli bőségét fogja nyújtani; a képtár szaporodása csak előfizetőink szaporodásától függ. Minden év őszén előfizetőink minden esetre egy nagy értékű képet kapnak.

Előfizetési föltételek:

a „Regélő” czimű mulattató folyóirat minden hóban kétszer, 15-kén és 30-kán, jelenik meg.

Mindegyik szám 4 legnagyobb alakú ívből, 8-rétben, 2 hasábos lapokon, és azonkívül borítékból álland.

Előfizetési ára postán küldve vagy Budapestben házhoz hordatva:

Márcziustól kezdve Deczember végeig (tiz hónap) . . . . . 5 ft.

Julius 1-jétől kezdve Deczember végeig (hat hónap) . . . . . 3 ft.

Az előfizetési pénzeket bérmentesen kérjük a „Regélő” kiadó-hivatalához (Pesten, egyetem-utca 4. sz. alatt) intézni.

A kép-műmellékletet (mely már készen van), minden előfizetőnk, ki júlistól deczemberig előfizet, megkapja.

A „Regélő” kiadó-hivatala.

A „Regélő”-ből eddig I-XIII. füzet jelent meg.

Nemzeti virágok,

bárony s a legfinomabb szövetsből, nemkülönbön tollakkal vegyítve, továbbá divat-disz-tollak, jutányos gyári árak mellett kaphatók. A legkisebb rendelések is a föntnevezett tárgyakból a legkielégítőbben s gyorsan megküldetnek. 1847 (1-3)

MELCHER ANTAL
toll- s virág-gyáros által Bécsben, Neubau,
Burgasse 6-dik sz. a.

GROSZMANN,

tudor,
szem- és fül-orvos,
tizenkilenczedik évi orvosi gyakorlatának, tapasztalatai és a legkittünőbb európai tanárok utasításai szerint gyógyít. Rendelési órai a József-téri 11-ik számú Groszmann-házban, minden hétköznapon délelőtt 11 órától 12-ig, és délutáni 2 órától 4-ig. — Szegények számára ingyen minden vasárnap a délelőtti órákban. 1850 (1-6)

**Mindeanemá
takarópapiros**

(Makulatur)
kapható Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

CSÁTHY LAJOS és TÁRSA könyvkereskedésben Debreczenben. főpiacz és Csapó-utca szegletén 7-ik szám, valamint más könyvkereskedésben is kapható:

Magyar protestáns

EGYHÁZSZÖNOKLAT TÖRTÉNELME,

kütfők után dolgozva a magyar prot. hitésznokok nyomtatott vagy kéziratban levő munkáiból. Mutatványokkal s az egyházi beszédek bírálatával, a reformációtól a mai időig.

Irta TÓTH MIHÁLY,

a debreczeni ref. főiskolában gyak. lelkésze és ker. erkölcsan ny. r. tanára.

I-ső kötet: a reformációtól a XVII-ik század végeig. Ára 1 ft.

E munka mint a magyar egyházirodalomban valóságos hőséget pótló monographia, minden irodalombarát figyelmébe annyival inkább ajánlatik: mivel a második füzet rövid időn elhagyandja a sajtót. 1851 (1-3)

DOBLER JÓZSEF A.

váczi-utca 5. sz. a., a „naphoz”

czimzett rövidíráruk- és szalag-kereskedésében minden a divat körébe vágó megrendelések postai utánvétel mellett elfogadtatnak. Ugyanott kaphatók **nemzeti zászlók** nagyobb készletben, s megrendelésre és utánvétel mellett különféle nagyságban készítettnek következő árakban:

1	rőf hosszúságú a rúddal együtt	2 ft. 80 kr.
2	” ” ” ”	3 ft. 80 kr.
3	” ” ” ”	5 ft. 25 kr.
4	” ” ” ”	6 ft. 75 kr.
5	” ” ” ”	8 ft. 50 kr.
6	” ” ” ”	10 ft. 50 kr.
7	” ” ” ”	13 ft. — kr.
8	” ” ” ”	15 ft. — kr.
10	” ” ” ”	20 ft. — kr.

1832 (5-6)

STEIN JANOSNÁL Kolozsivárt

megjelent, s általa minden könyvkereskedésben kapható, nevezetesen Grill Károly (ezelőtt Geibel A.) könyvkereskedésben Pesten, Kristófür 4. szám.

Haller K. Az általános polgári törvénykönyv, mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig megjelent és még hatályban levő utólagos rendelkezésekkel felvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva. Ára 7 ft. 20 kr.

Brassai Sámuel. Ingyen tanító francia nyelveml. A francia nyelvet színtől könnyen, mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjaknak ajánlja B. S. I. rész. Az alap- és bővített egyszerű mondat. Ára 1 ft. 40 kr.

Mihályi K. Számzatok philosophia tanfolyama. Tanuló növendékeknek készí-
könyvül, tanultaknak elmékeződi tárgyul, minden művelt magyar embernek érthető olvasmányul. I. kötet. Ára 1 ft. 40 kr.

Mihályi K. Erkölcsei rajzok az emberi természetből. Egy sor egyházi beszéd. I. kö-
tet. Ára 1 ft. 80 kr.

Péteri S. Temetési szent beszédek, melyeket különféle alkalommal irt és mondott. Ára 1 ft. 6 kr.

Péteri S. Egyházi szent beszédek, melyeket különféle alkalommal irt és mondott. Új folyam, 1-2-ik füzet. Ára egynek 1 ft.

Péteri S. Középp előtt tartott egyházi szent beszédek. 3 füzet. 1-ső füzet: Január első napjától május első vasárnapjáig. Második javított és bővített kiadás. Ára 1 ft. 20 kr. — 2-dik füzet: Május első vasárnapjától szeptember első vasárnap-
jáig. Ára 1 ft. 20 kr. — 3-dik füzet: Szeptember első vasárnapjától deczember
tíz első vasárnapjáig. Ára 1 ft.

Szabó J. Erdélyi katholicus hitésznokok, vagyis egyházi beszédek gyűjteménye. Szerkeszti és kiadja Weszely K. Ára 2 ft. 20 kr.

Lánczós F. Hajdankor történetei növendék ifjaknak. Franciaából fordította Szil-
lágyi S. 2 kiadás. Ára 70 kr.

Mühlbach L. Tartaroff herczegnő vagy a czárnő leánya. Fordította B. . . . 2 kötet. Ára 2 ft.

Oettinger. Szerelmi pikantériák a francia udvari életéből. Közli Balázs F. Ára 1 ft. 20 kr.

Gáspár J. és Kovács A. Népiskolai olvasókönyv, 2 kötet. 1-ső kötet: Az alsóbb osztályok számára. Ára 30 kr. — 2-ik kötet: A felsőbb osztályok számára. Ára 30 kr.

1830 (3-3)

Családok,

kik a kőszvény- és csúszos-bántalmaktól ma-
gukat távol — vagy az ellen egy hathatós
házi gyógyszer kezükkel kézen tartani chajta-
nak, szenecsum van jelenlété, hogy a valódi

**Lairitz-féle erdeigyapott gyárt-
mányok és készítményekből**

egy jól rendezett raktárt tartok. Ezen gyárt-
mányok udvös hathatóságáról több mint 150
hiteles bizonyítvány áll a t. cz. közönség
rendelkezésére, hasznalati utasítások ingyért
szolgáltatnak ki. Valamint az e tárgybani
tudakozásokra egész készséggel kellő fel-
világosítással szolgálók; minél fogva a fen-
érintettek a t. cz. közönség szives figyel-
mébe ajánlatnak. 1820 (4-6)

SIGMUND J.,

városház-utca 1-ső sz. a. Pesten, a „zöld
koszoruhoz.”

Ajánlkozás.

Egy a magyarvári gazdasági intézetet
kittün sikerrel végzett egyén, ki ha kíván-
tatnak, néhány ezer forintnyi biztosítékot is
nyújthat — magyarul, németül, tótul és
oláhul beszél, ajánlkozik gazdatisztul. —
Közlebbi felvilágosítással szolgál a kertész-
gazda ügynéksége, Józsetér 14. szám.
1843 (2-3)

43-ik szám.

Tizenkettedik évfolyam.

Pest, október 22-én 1865.

Előfizetési föltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. —
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1865. november 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábotott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígdtáránd 10 krba;
háromsor- vagy többszöri ígdtáránd csak 7 krba számítatik. — Külföldre néve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein & Vogler. — M. Frankfurtban:
Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedés; Bécsben: Oppelk Alajos, — és Pesten: a kertész-gazdasági ügynékség is. Józsetér, 14 sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígdtáránd 30 ujkr.

Rottenbiller Lipót.

Pest városának 1848, 1861 s 1865 évi polgármestere! Ugy hisszük, elég bizony-
sággal szolgál e czim s e három évszám arra, hogy a magyar főváros egyik legismertebb s legnépszerűbb emberének nevé mondjuk ki. Ez ismét elég ok arra, hogy olvasóink e férfiú multjával közelebbről megismerkedni ohajtsanak.

Rottenbiller Lipót a legválságosabb idők-
ben megmutatta, hogy Pest városának hű fia, s hogy polgártársainak iránta több ízben kitüntetőleg nyilatkozott bizalmára érde-
mes. Hivataloskodásának ismételt szakáiban nemcsak szakismereteinek, ha-
nem jellemzilárságának is eléggé tudvalevő bizonyosságait adta. Egyike ő azoknak, kiknek
elég bő alkalmuk nyílt, Pest város községi ügyeivel s min-
den egyéb külső és belső viszony-
aival jól jökö megismerkedni. Családja régóta ismeretes, tel-
véri pesti polgári család. Atyja Rottenbiller Fülöp pesti halász-
mester és választó-polgár volt, kinek Lipót fia 1806. évi nov. 11-én született. Ez utóbbi Pest-
ten, Kalocsán s Korponán vé-
gezte gymnázialis tanulmányait. Kalocsára azért küldte atyja,
hogy magyarul, Korponára, hogy tótul tanuljon meg. — akkor még úgy állott a világ, hogy a magyar szót a gyermek Pesten alig tanulhatta meg, most pe-
dig úgy áll, hogy még a tót szóért sem kell az embernek Korponára küldeni gyermekét. Lipót tanárai, látván a gyer-
mek élénk szellemi tehetségeit, azt tanácsolták atyjának, hogy fiát tudományos pályára adja. S így történt, hogy az utóbbi 1821-ben a pesti egyetemen a bölcsészeti tanfolyamba lépett, s a jogászai elmélet s gyakorlat bevégezése után 1829-ben már ügyvédi diplomája is volt. Ekkor mindjárt Pest város szolgálatába lépett.

1834-ben önül vette Almay (Wurm) Klára asszonyt, testvéráttyja, Rottenbiller József es. k. főhadnagy özvegyét. E házasságot leginkább azért említjük, mert egy tragikai eseménnyel van összekötte-
tésben. 1831-ben ugyanis, midőn a kholera dühöngött Pesten, több ízben fenyegető néplázongás tört ki, s a felzúdult néptömeg lecsillapítására egyszer katonaság is küldtén ki a vámsorompókhöz, a visszatérő csapatokat a város utcáin a népség állítilag kövek dobálásával fogadta. Erre a katonaság parancsnoka a tömeg közé löve-
tett; a vak töltés közé azonban egy golyó is vetődött, s ez véletlenül épen a szénatér-
len levő Rottenbiller-ház előtt békés néző-
közé esett. Ekkor a katonaság parancsnoka a tömeg közé löve-
tett; a vak töltés közé azonban egy golyó is vetődött, s ez véletlenül épen a szénatér-
len levő Rottenbiller-ház előtt békés néző-
közé esett. Ekkor a katonaság parancsnoka a tömeg közé löve-
tett; a vak töltés közé azonban egy golyó is vetődött, s ez véletlenül épen a szénatér-
len levő Rottenbiller-ház előtt békés néző-
közé esett.

ROTTENBILLER LIPÓT.

kint álldogáló Rottenbiller Józsefet halála-
san találta.

Rottenbiller Lipót a legalsó fokon kezdte szolgálatát Pest városánál. 1826-ban mint irodai gyakornok eskettetett fel, 1829-ben napi díjoknak lön kinevezve, s csak

1836-ban lett az árvapénztár ellenőri tiszt-
viselője. A szomorú emlékü 1838-diki árvíz nem egy erélyes és tevékeny tisztviselőre vonta a közfigyelmet; rendkívüli időkben jelentkeznek a rendkívüli tehetségek is. Ugyanazon év decz. 1-én lett Rottenbiller az árvíz következtében engedélyezett 2% városi kölcsön ideiglenes számvivője, s e hivatalától választatott végre 1843. június 30-án Pestváros polgármesterei hivatalába.

Körülbelül ezen időszakban vette kezde-
tét Pest nagyvárosias emelkedése. Humanitarius, közegészségi, közbiztonsági és ren-
déri intézkedések ekkor kezdtek nagyobb mérvekben az ország fővárosában feltűnedezni, s ezek körül kétségtelenül nagy érdeme volt Rottenbiller Lipót-
nak.

Alpolgármesterei állásában működött egész 1848. június 13-ig; az e napon történt emlé-
kezetes tisztújítás alkalmával polgártársainak osztatlan bizal-
ma a főváros főpolgármesterei díszes hivatalára hívta meg.

Am a történelmileg nevezetes évből sulyos teherként nehezedett vállaira e hivatal. Egy részről eleget kellett tennie a különböző főkörmányszékek komoly rendeleteinek, más részről a forrongó politikai pártok különböző igényeit sem ignorálhatta. Ekkor kellett ügyességének, bátorságának s tapintatos eljárásának egész erejét kifejtenie, hogy a vezetése alatti városi közügyek csorbulást ne szenvedjenek, a hivatalos gépezet pontosan teljesítse feladatát s a rend és béke fenntartassék. Fáradságtalanul kellett dolgoznia minden irányban, s valóban úgy látszott, mintha a folytonos munka még inkább edzené lan-
kadni nem tudó erejét.

A „nagy napok” alatt tanusított erélyes munkássága azonban csak mintegy hét hónapig tartott, mert a bekövetkezett szomorú politikai változás beálltakor, Rottenbiller hivatalából azonnal elmozdítottatták. A tevékeny és népszerű férfiú akkor Pest melletti